DECANI FACVLTATIS MEDICÆ
JO. HADRIANI SLEVOGTII, D.
ANAT. CHIR. ET BOTAN. P. P,
MED. DVC. PROVINC.

PROLVSIO INAVGVRALIS

De

publicis utriusque Americæ ſudatoriis.

JENÆ

Literis WERTHERIANIS.

RPJCB

DUm clariſſimus Medicinæ Candidatus JO. GEORGIUS PILLINGIUS, per totam ſuam diſſertationem inauguralem in evolutione naturæ *SUDORIS* occupatur, ejusque fontes, cauſas & multiplices differentias, una cum remediis, juſto largius vel parcius ſudantibus proficuis, exponit, non ſolum egregium τεκμήριον eruditionis, haud ſine ſudore laudabili & multo labore partæ, Patronis ſuis exhibet, ſimulque quo jure ſummos in arte noſtra honores ambiat, oſtendit, ſed etiam latiſſime patentes hujus materiæ utilitates omnibus ac ſingulis Medicinæ operam ſuam navantibus ita commendat, ut quartam, imo tertiam morborum partem ſudoriferis curari, veriſſime dictum eſſe probet, mihiq; ipſi, vitæ ejus ſtudiorumque hiſtoriam meditanti, pauliſper argumento huic immorandi anſam præbeat.

Inprimis autem animus eſt, juxta duo inſignia iſta & *publica ſudatoria*, quæ utraque America, borealis ſcil. & auſtralis alit, in præſentia conſiſtere, & quomodo iſtud *calore humido*, hoc vero *ſicco* homines ſudare faciat, brevi, & intra limites *Proluſionis* coarctata oratione explicare.

Prius exhibet *Jamaica*, celebris Anglorum imperio ſubjecto inſula, de qua, ſi recte aſſequor *Actor. Anglicor. p. 403.* vir quidam Curioſus ita loquitur: *Cum recenter eo appuliſſemus, continue exſudabamus ingentes ſudoris guttas, in tres anni quadrantes, deinde ſudor iſte deſiit. Medio illo tempore non potui ſentire me vel ſicciorem vel obſtructiorem, vel minus urinæ mingentem, quam in Anglia. Nec ſudor nos debilitat.* Ex quibus apparet, rectiſſime huic inſulæ *Balnei humidi* vel *vaporoſi* nomen tribui,

cum

cum a vaporibus aquoſis, blandis, tepidisque, affatim per inſpirationem in pectus atq; ventriculum admiſſis, diuturnitatem guttarum ſudoris dependere exinde colligi poſſit, quod cum ubivis locorum fauces poſt ſudorem, ob humidi imminutionem, ſiticuloſæ reddantur, in *Jamaica* homines ſudantes nec a ſiccitatis effectu afficiuntur, nec, ſicubi aliquem præter morem ſitire contingit, aqua aut vino, ſed ſpiritu potius vini ſitim levat, reliqua vero *animantia omnia*, (ſunt verba Actorum) *parum vel nihil ibi bibunt, & porci, imo equi nunquam bibunt, neque vaccæ in quibusdam locis ſpatio ſemeſtri; capræ forſan ſemel ſingulis ſeptimanis, pſittaci nunquam, nec zibethi, niſi ſemel ſingulis menſibus.* Nimirum humidum aeris copioſum in hiſce vices potus ſubit, in hominibus vero idem vapor tepidus, qui poros cutis, tanquam in Laconico balneo laxat, lymphæque exitum facilitat, rurſus quicquid humiditatis in peripheria corporis abſumitur, per ſupra memoratas vias continuo & liberali manu reſtituit.

Alterum *Sudatorium publicum* ſiſtit America auſtralis, de quo ſequentia ab Athan. Kirchero, *Mund. ſubterr. lib. 7. c. 12 p. 84.* ex ore Patr. d'Ovale conſignata legimus: *Quicunque ex regno Chilenſi in Paraquaviam commeant, illis primo incredibilis altitudinis montes, quos Andes ſive Cordiliera vocant, ſuperandi ſunt, 40. leucarum itinere, in quorum vertice tanta dicitur eſſe aeris ſubtilitas, ut ſine periculo interclusionis ſpiritus vix conſiſtere queant. Unde omnes ſpongiis, aqua frigida, ad aerem condenſandum, imbibitis inſtructos eſſe oportet. Et aer ita ad inflammationem diſpoſitus eſt, ut viatores flammas eructare videantur, & cum immenſo ſudoris effluvio inflammati totique ignei cernantur.*

Licebit hoſce montes *Balneum* vocare *ſiccum*, & aerem, hic loci ſudorem immenſum expellentem, e diametro Jamaico contrarium ſtatuere; ita tamen, ut tanti diſcriminis ratio non ex ſola conſiſtentiæ diverſitate, aut aeris *ficta quadam* noſtrisque humoribus minus apta *ſubtilitate*, (quam ſumma montium altitudo, ceu a craſſioris athmoſphæræ commercio libera, Kirchero probabilem reddidit) ſed ex utriusque potius ſoli habitu & naturali conſtitutione æſtimetur. Quamvis enim a doctiſſimis viris neceſſitas proportionis inter fluidum corpus noſtrum ambiens, & quod ipſi intrinſecum eſt, ſufficienter demonſtrata ſit, & quam cito flammula vitalis extinguatur, ſi aere craſſiore per antliam pneumaticam extracto, tenuior ſaltem aura animali relicta fuerit; neutiquam tamen ejusmodi experimenta cum Chilenſium montium phænomenis comparari debent. Nam concidunt tantum animalia vitro incluſa, & intumeſcunt admodum; quia poſt ſublatum aeris externi & interni æquilibrium, hic juſto liberius elaſticam ſuam virtutem exercet, ut, niſi ab admiſſo ſpiſſiori externo iterum reprimatur, illa tandem vivere deſinant. In Andibus autem longe acerbiora fata experiuntur tranſeuntes; quatenus alii cum P. d' Ovale ſupra mememoratum ſuffocationis metum, æſtum igneum, immenſumque ſudorem; alii cum J. Acoſta hæmorrhagias narium, vomitus ſimplices & cruentos, choleras & ſimilia mala ſuſtinere coguntur. Quæ graviſſima ſymptomata a ſubtilitate aeris & privativa cauſa provenire, tantum abeſt ut credamus, ut acerrimas potius particulas, ſalino ſulphureas, antimoniales, mercuriales, arſenicalesque miſeros diſcruciare credamus; quatenus faucium fibrillas nerveas ſpaſmodice criſpando, vias ſpiritales occludunt, humoribus vero primisque viis communicatæ, illos elatere ſuo vitioſo & acre-

dine

dine turbant, fundunt & exagitant, has vero ad violentos motus irritant.

Quod ſi enim ſubtiliori aeri tanta vis eſſet in noſtra corpora, non video cur nemo hactenus in aliis editiſſimis locis, cum ipſis Andibus de altitudine contendentibus, regionemque nubium atque ventorum longe ſuperantibus eadem aut ſimilia incommoda ſentire potuerit; qualia contra ea illos premunt, qui tempore æſtivo nonnullos Thraciæ montes, Americanis multum depreſſiores, conſcendunt, aut metalliferas quasdam cryptas ſubeunt, aut famoſas Italiæ ſpeluncas, a canibus & ſudore denominatas, illamqne ſulphureo acido odore nares compungentem Svvalbacenſem, à Pechlino *lib. 3. obſ. 44. p. 535.* deſcriptam intrant; in quibus omnibus craſſitie potius quam tenuitate athmoſphæram peccare, certiſſimum eſt.

Arguit autem ipſa naturalis montium Chilenſium conditio largiſſimum dictarum particularum effluvium; ſunt enim metallorum feraciſſimi, &, verbis Kircheri, *p. 77. inter reliqua naturæ prodigia omnem admirationem ſuperat, quod iisdem in montibus, tanta aquarum mole fœtis, natura inſuper quatuordecim Vulcanios montes, qui omnes flammarum eructatione igneorumque torrentium profluvio non ſemel regnum Chile in ultimam vaſtitatem redegerunt, exotico quodam & quaſi inſociabili conjugio junxerit.*

Hinc omnino viatores fungis, aqua plenis, os naresque ab aeris impuriſſimi illapſu defendere coguntur, ut particulæ activæ dilutæ & attemperatæ mitius agant. Sicut tempore æſtivo aërem, nimium a ſole excalefactum per aquam in conclavi diſperſam, aut leni igne in vaporem & ventulum reſolutam, tolerabiliorem reddere ſolemus: videturque vero plane ſimile, ſi in Olympi Macedoniæ faſtigio verſantes itidem fungorum humido opus habent,

non *aëris defectum*, quem Auguſtino *lib. 1. cap. 15. & lib. 14. c. 4.* de Geneſ. ex aliorum relatione accuſare placet, ſed minerales potius exhalationes iſtud efflagitare.

Tantum in præſentia de *Sudatoriis Americæ;* a quibus ad natales & ſtudia clarisſimi Candidati noſtri progredimur. Patria eſt Altenburgum, urbs Miſniæ præcipua, nobiliſſima SERENISSIMORUM SAXONIÆ DUCUM ſedes, Gymnaſiique florentiſſimi benigna nutrix; ubi natus eſt A. O. R. M DC LXXII, d. 24. Jun. Patre viro nobiliſſ. & experientiſſ. MATTHIA ZACHARIA PILLINGIO, Archiatro Zizenſi, nec non patriæ civitatis & provinciali Medico ordinario celeberrimo, & matre ANNA ELISABETHA KEYSERIA, matrona virtutibus & pietate ornatiſſima; quorum, dum viverent, ſumma cura fuit, ut privatorum Præceptorum ope pietatis ſtudiorumque præceptis filium imbuerent, donec publici Gymnaſii Præceptoribus eundem concredere poſſent. Inter quos inprimis ſingularem amorem atque fidelitatem perreverendi viri TOBIÆ HEINECCII, t. t. Scholæ Subconrectoris, nunc Paſtoris Cribizenſis laudat. Poſt obitum Parentis præmaturum JOHANNEM WAHLIUM, Rectorem Gymnaſii meritiſſimum, Hoſpitem & Præceptorem nactus eſt, cujus paternam curam & fideliſſimam ad ſtudia manuductionem etiam poſt ejus fata mente recolit, nunquam tamen ex merito ſe prædicare poſſe fatetur. Hoc e vivis ſublato M. JOANNI MULLERO, t. t. Rectori clariſſimo, nunc ArchiDiacono Altenburgenſi multum reverendo commendatus eſt, qui adeo facili methodo animum juvenilem Academicis ſtudiis aptavit, ut ipſi tempeſtive ann. M DC XC. d. 7. Jun. Jenam ſe conferre, & apud t. t. Rectorem magnificum, JO. PHILIPPUM SLEVOGTIUM, JCtum & Profeſſorem excellentiſſimum,

Fra-

Fratrem meum cariſſimum, nomen ſuum profiteri liceret. Ubi Philoſophicis diſciplinis juſtum tempus conſecraturus celeberrimorum virorum ſcholas, & quidem geneantropologicas POSNERIANAS, metaphyſicas atque logicas SCHMIDIANAS, phyſicas vero & mathematicas HAMBERGERIANAS cum fructu & laudabili ſedulitate frequentavit.

In arte Medica publicam ſingulorum equidem Profeſſorum doctrinam variam ſectatus eſt, privatim vero præ reliquis magnif. & excell. D. WEDELII, Hæreditarii in Schwartze/ Com. Pal. Cæſ. Theor. P. P. Conſiliar. & Archiatri Saxon. undiquaque celeberrimi acroaſes cordi habuit. Hinc ſe non ſine optato ſtudiorum ſuorum ſucceſſu Collegio Inſtitutionali, de materia medica & facultatibus medicamentorum, Chymico, de præſcribendis formulis, pathologico item therapeutico, & de mulierum morbis interfuiſſe profitetur. Proxime quoque magnif. & excell. D. GUNTHERO CHRISTOPH. SCHELHAMMERO, t. t. Profeſſ. Kilon. primario & Archiatro Gottorpenſi ſpectatiſſimo, anatomen brutorum aliquoties privatim & ſepties publice in cadaveribus humanis artificioſiſſime adminiſtranti adſtitit, ingentemque ex præceptis ejus phyſiologicis & pathologicis, medendique legibus, nec non chirurgicis atque botanicis demonſtrationibus utilitatem ſe hauſiſſe grata mente deprædicat. Nec reticendum cenſet, quod ſub ejusdem præſidio, eruditi de Febribus tractatus part. 3. ſectionem primam, DE METHODO MEDENDI IN GENERE ET FEBRES SIMPLICES SANANDI RATIONE in cathedra defendendam ſuſceperit.

Præterito anno, Academicos continuaturus labores, Lipſiam petiit, ibique per dimidium anni ſpatium commoratus, non tantum ex magnif. & excell. D. BOHNII

J697
S632d

10-116

accuratiſſimis publicis de univerſalibus corporis morbis curandis, & privatis de formulis conſcribendis lectionibus, ſed etiam ex nobiliſſ. atque excell. D. PETERMANNI demonſtrationibus publicis oſteologicis doctiſſimis, & ſolertiſſima cadaveris fœminini diſſectione inſigne ſtudiis ſuis practicis & phyſiologicis incrementum accesſiſſe affirmat.

Neque fallit optimum Candidatum opinio; poſtquam enim præterito autumno Jenam repetens, me altera vice anatomiam publicam celebrantem vidit, & merita exantlatorum laborum præmia reportare geſtiens, ante hos quatuor menſes a Facultate noſtra receptionem in numerum Candidatorum Medicinæ decenter petiit, in duobus primis examinibus adeo bene ſtetit, ut ad reliqua plenisſimus aditus ipſi panderetur. Diſputabit cras, Deo volente, de SUDORIBUS, cujus actus ſolennitatem ut magnificus Academiæ Rector ejusdemque Proceres venerandi, Hoſpites item omnium ordinum honoratiſſimi, cum lectisſima Studioſorum concione præſentia ſua auguſtiorem reddere velint, officioſe & amanter peto.

F Praeside Ste. vogtio.

P. P. A. M DC IIIC. d. 30. Maji.

Sub ſigillo Facultatis.

(L.S.)